

Sygn. akt I ACz 179/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Paweł Czepiel

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2017 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **J. J.**

o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika z urzędu

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 27 grudnia 2016 r. w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów i ustanowienia pełnomocnika z urzędu sygn. akt I Co 422/16

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Wnioskodawca **J. J.** złożył wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu, a to w celu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w sprawie sygn. I C 603/12 Sądu Okręgowego w Krakowie.

Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie I C 603/12, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z 30 kwietnia 2013 r. i Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 20 grudnia 2013 r. oddalającym apelację powoda wnioskodawca składał już skargi na przewlekłość postępowania w tym po prawomocnym zakończeniu sprawy. Ostatnia skarga została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 listopada 2016 r., sygn. I S 326/16. Z uzasadnienia ww. postanowienia wynika, że po prawomocnym zakończeniu sprawy skarga jest niedopuszczalna, gdyż nie ma już przedmiotu rozpoznania.

Zatem skarga wnioskodawcy co do której sporządzenia i wniesienia dotyczy jego wniosek o zwolnienie od kosztów i ustanowienie adwokata z urzędu, byłaby niedopuszczalna.

Art.117 kpc stanowi, że sąd uwzględni wniosek w ww. zakresie jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. W tej sprawie taka sytuacja nie zachodzi z uwagi na niedopuszczalność skargi na przewlekłość postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem sygn. I C 603/12 Sądu Okręgowego w Krakowie.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł powód zarzucając, iż Sąd Okręgowy wykazał się arbitralnością, bowiem z treści oświadczenia o stanie majątkowym i zaświadczenia z Aresztu Śledczego w W. wynika brak możliwości opłacenia przez niego kosztów majątkowych w całości, a niniejsza sprawa jest zawiła, pozwany jako legalista, warunki zdrowotne powoda jako złe przemawiają za tym, aby przyznać mu pełnomocnika.

Sąd Apelacyjny zważył:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Przede wszystkim, zauważyć należy, iż Sąd Okręgowy uzasadniając postanowienie wskazał jako podstawę rozstrzygnięcia jedynie art.117 kpc, który to przepis dotyczy udziału w postępowaniu adwokata lub radcy prawnego, ale nie odnosi się do kwestii zwolnienia od kosztów sądowych. Jest to logiczna konsekwencja dyspozycji art.117 § 2 i 3 kpc, zgodnie z którymi ustanowienia adwokata lub pełnomocnika może domagać się także osoba fizyczna lub prawna, która nie została zwolniona od kosztów sądowych. W efekcie brak potrzeby udziału w postępowaniu adwokata lub radcy prawnego i oddalenie wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego nie oznacza, że strona nie może skutecznie ubiegać się o zwolnienie od kosztów. Możliwa jest bowiem taka sytuacja, że strona nie posiada środków niezbędnych do pokrycia kosztów sądowych, a jednocześnie charakter sprawy (np. sprawa nie jest skomplikowana) lub przymioty osobiste strony (np. strona dysponuje odpowiednią wiedzą procesową) prowadzi do wniosku, że udział adwokata lub radcy prawnego jest zbędny. Wówczas prawidłowe byłoby rozstrzygnięcie polegające na zwolnieniu strony od kosztów sądowych i oddalenie wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego.

Po wtóre, Sąd Okręgowy uzasadniając postanowienie ograniczył się do wskazania, że udział adwokata lub radcy prawnego jest bezprzedmiotowy w sprawie, a nie jest to przesłanka oceny zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Skoro zatem w uzasadnieniu Sądu Okręgowego brak jest odwołania się do przepisów, które określają warunki zwolnienia od kosztów to z tego punktu widzenia niewątpliwie uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie jest pełne. Jednakże pomimo przedstawionych zastrzeżeń uznać należy, że postanowienie Sądu Okręgowego jest prawidłowe.

I tak, rację ma Sąd Okręgowy, iż jedną z przesłanek udzielenia pomocy prawnej z urzędu jest uznanie, że pomoc profesjonalnego pełnomocnika (adwokata lub radcy prawnego) jest potrzebna w sprawie. W sprawie udział adwokata lub radcy prawnego jest zbędny wobec czego Sąd Okręgowy prawidłowo oddalił wniosek o ustanowienie dla wnioskodawcy adwokata lub radcy prawnego z urzędu.

Prawidłowo także Sąd Okręgowy oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów, a ustalone przez Sąd Okręgowy przyczyny braku potrzeby udziału w sprawie adwokata lub radcy prawnego w postępowaniu w przedmiocie skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania mogą zostać wykorzystane na potrzeby oceny wniosku o zwolnienie od kosztów. Otóż, zgodnie z dyspozycją art.109 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej w uzasadnieniu – ustawa o ksc) sąd odmawia zwolnienia od kosztów sądowych stronie w razie oczywistej bezzasadności roszczenia lub obrony praw. Wystąpienie w stanie faktycznym przesłanki oczywistej bezzasadności nie wywołuje wątpliwości. Postępowanie w sprawie I C 603/12 zostało prawomocnie zakończone, a więc jego stronom nie przysługuje już uprawnienie do wniesienia skargi, albowiem skargę wnosi się w toku postępowania w sprawie, co związane jest z funkcją skargi jako środka służącego przywróceniu prawidłowego toku postępowania (por. art.6 ust.3 i art.12 ust.3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki). Co więcej, w sprawie I C 603/12 wnioskodawca wniósł już skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania, która została odrzucona wobec jej wniesienia już po prawomocnym zakończeniu postępowania (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 17 stycznia 2017 r., I S 418/16). W efekcie kolejna skarga jako niedopuszczalna zostałaby odrzucona.

Inną kwestią jest, czy sąd może oddalić wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie ze skargi na przewlekłość postępowania z uwagi na wystąpienie przesłanki oczywistej bezzasadności. Zdaniem Sądu Apelacyjnego na tak postawione pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej. Należy zwrócić uwagę, iż w poprzednim stanie prawnym, zgodnie z uchylonym art.116 ust.2 kpc, sąd odmawiał zwolnienia od kosztów stronie w razie oczywistej bezzasadności jej powództwa lub obrony, a obecnie art.109 ust.2 ustawy o ksc stanowi, że sąd odmówi zwolnienia od kosztów stronie w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw. Nie ma podstaw, aby wykluczyć możliwość stosowania art.109 ust.2 ustawy o ksc do roszczeń procesowych, a jednym z takich roszczeń jest roszczenie o

stwierdzenie przez sąd przewlekłości postępowania (podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z 13 lipca 2010 r., III CZP 29/10 oceniając-w odniesieniu do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - dopuszczalność zastosowania dyspozycji art.109 ust.2 ustawy o ksc w sytuacji, gdy ww. skarga podlegałaby odrzuceniu z oczywistych względów).

W efekcie należało uznać, iż prawidłowo Sąd Okręgowy oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, albowiem roszczenie wnioskodawcy jest oczywiście bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie na podstawie art.385 kpc w związku z art.397 § 2 kpc.